

Litteratur.

Rudolf von Schultz, Polismästare i Upsala: Polishandbok I—II. Upsala og Stockholm 1912 og 1913.

I 1912 udkom her i Kjøbenhavn Politiassistent Hakon Jørgensens Lærebog om Forbrydelsens Efterforskning (anmeldt i dette Tidsskrift 1913 p. 189—195). Nu foreligger Politimester i Upsala R. v. Schultz's Polishandbok i 2 Dele. En tredje Del, der skal omfatte polisens organisation och den praktiska polistjänsten »får något anstå i afbidan på polisförfattningsfrågans närmande till sin lösning.«

Der er saaledes Grøde i Politilitteraturen i de nordiske Lande, som der i mange Aar har været det i de mellem-europæiske, og det i disse gjorte store Arbejde er kommet vore Forfattere til Gode, saaledes at Opgaven for dem i første Række har været at forkorte tidligere Fremstillinger. Som Kilder anfører Forf. i Haandbogens 2den Del særlig Hans Gross' Værker og Weingarts Kriminaltaktik.

Haandbogens første Del omfatter: »Strafflagstiftning« og »Polisförfatningar«, og i et Forord siges, at Haandbogen i første Række er udarbejdet til Brug ved Politiskolen i Upsala. En Indledning giver en summarisk Fremstilling af Domstolenes Virksomhed særlig paa strafferetligt Omraade og af Politets Organisation og Opgave. Fremdeles indeholder første Del: Straffeloven, »Ordningsstadgar«, Lovene om Tilvirkning og Forhandling af Brændevin m. m., Næringslovgivningen, den sociale Lovgivning herunder Love om Løsgængereri. Fattigvæsen, Plejebørn og om Opdragelse af vanartede og forsømte Børn og endelig Arbejdslovgivningen. Disse Love fremstilles i Uddrag forsynede med oplysende Noter og Bemærkninger.

Anden Del fører Undertitlen »Kriminalpolis«. Her fremstilles først i priselig Kortfattetthed Kriminalpolitiets

Opgave og Virksomhed og de personlige Fordringer, man kan stille til den, som vil træde i Opdagelsespolitiets Tjeneste. Der gives korte Anvisninger med Hensyn til Arbejdsmetoden, hvorunder Forf. formaner til at hemmeligholde for udenforstaaende, hvad man har erfaret til Sagens Oplysning.

Sin Fremstilling af Undersøgelsen af en begaaet Forbrydelse indleder Forf. med en Opfordring til nøje at kontrollere enhver indkommen Anmeldelse for at sikre sig imod Fejltagelse, mod altfor fantasirige Anmeldere og imod falsk Anmeldelse. Han fremhæver bl. a., at Forsikring imod Tab, lidte ved Forbrydelser, kan indeholde Fristelse for daarlig stillede forsikrede. Derefter følger en omhyggelig Anvisning paa Arbejdet paa og udenfor Gerningsstedet og paa Sikringen af alle de Spor, Forbryderen og hans Gerning har efterladt sig, samt Regler for Optagelsen af Vidners Forklaringer.

Et særligt Kapitel handler om Tilstaaelse. Her hæver Forf.s Fremstilling sig højt over, hvad der i den fornævnte danske Lærebog blev anført om samme Emne. Han indprenter, at Politimanden aldrig for at opnaa en Tilstaaelse maa give den mistænkte en urigtig Fremstilling af, hvad der er oplyst (paa dansk: lyve) og aldrig »spille fordækt«, og han advarer om at optræde roligt og bestemt, bl. a. fordi Forbryderen vel véd, hvad der passer sig for en Førhørsleder. Men ogsaa for den unge, der første Gang forser sig, er det af stor Betydning, at den retshaandhavende Myndighed, han kommer til at staa overfor, optræder saaledes, at det bliver tydeligt for ham, at det Samfund, han har forset sig imod, er saa stærkt, at han er og maa vedblive at være den lille overfor det. Pjat, i hvad Navn det iklædes, kan ødelægge meget for en ung forvildet Person. Men en bestemt og behersket Øvrighedsperson kan drive mangen en Førstegang-Forbryder bort fra Forbryderbanen.

Endelig fremhæves det, at Tilstaaelse ikke i og for sig indeholder Bevis, og at falske Tilstaaelser forekommer; paa saadanne og deres Motiver nævnes forskellige Exempler. For Danmarks Vedkommende kunde tilføjes et: En Person, der har været arresteret for en Forbrydelse, men nægter og løslades uden Tiltale, eller som har tilstaaet og udstaaet Straf, træffer Aftale med en anden Forbryder om, at denne skal tilstaa sig skyldig i Forbrydelsen, hvorefter den tid-

ligere arresterede til begges Fordel paastaar sig tilkendt Erstatning for uforskyldt Varetægstarrest.

I Afsnittet om Detektivens Hjælpebidler indeholdes et lille Glossarium til Sverrigs Forbrydersprog, et kort Ud- drag af tidligere Fængselspræst Herman Palms interessante Afhandling: Hemliga språk i Sverige, offentliggjort i Tids- skriftet »Svenska landsmål« 1910.

En Fremstilling af Bertillons System er fuldstændig blottet for Illustrationer og derfor vistnok meget vanskelig at tilegne sig for den, der ikke i Forvejen er fortrolig med Systemet. Men da dette overhovedet vanskelig tilegnes paa anden Maade end gennem praktiske Forsøg, og Haand- bogen alene tænkes brugt som Lærebog ved Politiskolen, vil denne Mangel maaske ikke føles.

Endelig indeholder Haandbogen en indgaaende Frem- stilling af Daktyloskopien, Fingeraftrykkene, deres Klassi- ficering og Registrering. Forf. følger i denne Fremstilling Windt og Kodicek, der slutter sig til Henry; hvorfor han ikke helt ud følger denne, som dog er og bliver Fader til Daktyloskopiens Anvendelse i Retshaandhævelsens Tjene- ste, oplyser han ikke. Selv gør han opmærksom paa, at der i forskellige Lande bruges flere Variationer af Syste- met. Ja desværre. Uden tilstrækkelig Grund har forskel- lige Politiovrigheder forskertset Lejligheden til at sikre sig et internationalt Klassificeringssystem. Et Held er det da, at Sverrig ikke som Norge (A. Daae) har fundet paa at indføre sit eget System.

En Fejl er indløben i denne Fremstilling. Efterspo- ring i W-Mønsteret siges at ske ved, at man følger begge nederste Deltaarme og ser, hvorledes de møder hinanden, altsaa paa Midten af Aftrykket. Men ifølge Henry (og W. og K.) sker Eftersporingen ved at følge nederste venstre Deltaarm over til højre Delta og bestemme dens Stilling dér. De to forskellige Fremgangsmaader kan give ganske forskellige Resultater, og Fejlen bør derfor rettes.

Forf. har i hele sin Fremstilling heldig undgaaet træt- tende Vidtløftighed og synes at have faaet alt med, hvad man med Billighed kan forlange. Som Undervisnings- grundlag ved en Politiskole vil Haandbogen utvivlsomt fyldestgøre ethvert Krav, og for de der uddannede Elever vil den senere være en sikker Støtte.

Christian Riise.

Om straff och straffverkställighet. Några grundlinier till bevakningsskolans tjänst. Af V. A—t., Stockholm 1913 (37 Sider).

Handledning i fångvård. Utarbetad till bevakningsskolans tjänst. Av Aug. Wirén, Stockholm 1913 (91 Sider).

Lærebog for Opsynsbetjente ved Straffeanstalterne. Udgivet af Direktoratet for Fængselsvæsenet, København (58 Sider).

I »Blätter für Gefängniskunde« førtes for en Del Aar tilbage en Diskussion om Betimeligheden af Oprettelsen af en Slags »Normalskoler« særlig for underordnede Fængselsfunktionærer, og under denne fremkom fra forskellige Sider Udtalelser, der alle mandede ud i at tillægge det egentlige Opsynspersonales Duellighed endogsaa meget stor Betydning. Direktør Hølldorfer udtaler saaledes bl. a., at den, der skal føre andre tilbage paa den rette Vej, maa først og fremmest selv forstaa at vandre den, ligesom han fremhæver det besynderlige Misforhold, at man til Legemets Pleje og Helbredelse forlanger en uddannet examineret Læge, medens man til at korrigere en falsk Viljesretning, til moralsk at hæve og styrke et Menneske, anser enhver duelig, uden den ringeste Foruddannelse. En anden tysk Straffeanstalts-Direktør fremhæver, at en Opsynsbetjent ved uheldigt Eksempel og Optræden kan ødelægge mere i een Maaned, end samtlige Overordnede kan gøre godt i eet Aar. Om end disse Udtalelser mulig stiller Sagen noget paa Spidsen, maa det dog paa den anden Side indrømmes, at den Betydning, som et Korps af dygtige, alvorlige Opsynsbetjente har for Straffuldbyrdelsens Resultater vanskelig lader sig overvurdere.

Der turde da ogsaa nu til Dags herske ret almindelig Enighed om det heldige og hensigtsmæssige i, at Opsynsbetjenten, hvem det daglige nære Tilsyn med Fangerne er betroet, er i Besiddelse af en vis theoretisk Uddannelse ved Siden af den praktiske. Om Formen eller Omfanget af en saadan Uddannelse vil der derimod altid kunne herske Tvivl. Hvad Formen angaar, frembyder der sig særlig to Muligheder, enten en ligefrem Skole for Betjente fæles for den hele État — eventuelt dog knyttet til en enkelt større Anstalt — eller Kursus afholdte ved hver enkelt Anstalt for egne Betjente eller Aspiranter (Reserve- eller

Prøvebetjente). Dr. Krohne ansaa en egentlig Skole for unødvendig og uhensigtsmæssig, idet det ogsaa er hans Følelse imod at sætte voksne Mennesker paa Skolebænken. Han mener, at en vis Tids Prøvetjeneste, hvorunder Aspiranten er under stadigt Tilsyn og Vejledning fra de Overordnede, vil bibringe denne de nødvendige Forudsætninger for den rette Forstaaelse af sin Gerning. Heller ikke bør man efter Dr. Krohnes Mening trætte Betjentene med regelmæssige Foredrag, men nøjes med nu og da, naar Anledning gives, at kalde den enkelte Betjent til sig eller sammenkalde Betjentene efter Dagstjenestens Slutning. Han udtaler endvidere, at enhver større Anstalt selv bør uddanne sine Betjente, hvad formentlig ogsaa — særlig i et mindre Land som Danmark — er det mest hensigtsmæssige ogsaa af den Grund, at der sikkert bør gives den øverste Leder af en Anstalt Lejlighed til til en vis Grad at lade sin individuelle Opfattelse af Opsynsgeringen præge Betjentkorpset, hvilket vanskeligere naaes, saafremt Foruddannelsen sker ved en bestemt Anstalt¹⁾.

I den foreliggende Bog af Pastor Aug. Wirén citeres (p. 86) en Udtalelse af Dr. Krohne: »Att förvärva en duktig kår av funktionärer, att uppfostra och upphålla dem vid kärlek och glädje för sin uppgift, det är fängelseförvaltningens huvuduppgift, som är likeså viktig som avfattandet av lager och regelmenten, ehuru mycket svårare att lösa«, hvortil Forfatteren ganske slutter sig, idet han straks efter fremhæver Nødvendigheden af at byde saadanne økonomiske og sociale Forhold, at virkelig gode Kræfter vil søge ind i Fængselsvæsenet. De økonomiske Kaar, der bydes Opsynsbetjentene ved Straffeanstalterne i Danmark, kan endnu ikke — under Hensyn til Tidens Krav — kaldes tilfredsstillende i saa Henseende, selvom der fra Fængselsstyrelsens Side gøres alt, hvad der i Øjeblikket kan naaes, for at bøde herpaa²⁾. Men idet man udtager de bedst egnede Personer, som under de foreliggende økonomiske Forhold melder sig som Ansøgere, bliver det Fængsels-

¹⁾ Om Forholdene i Tyskland nu bemærker Prof. N. H. Kriegsmann i sin Einführung in die Gefängniskunde (1912): Aufseherschulen — etwa wie Gendarmerieschulen — kennt der deutsche Straffvolzug nicht. Es ist Sache der Anstaltsdirectoren hier durch die Einrichtung von orientierenden Vorträge Abhilfe zu schaffen.

²⁾ Fra 1/4 1914 er der saaledes indtraadt nogen Forbedring i Form af en vis Husleje- og Brændselsgodtgørelse.

væsenets Opgave at bibringe de antagne Aspiranter den Uddannelse, der er nødvendig for at gøre dem egnede til deres fremtidige Kald. Denne Uddannelse kan naturligvis — som hidtil her i Danmark — bibringes Opsynsbetjentene gennem den praktiske Fængselstjeneste under fornøden Vejledning og Tilsyn fra de Overordnede, og en saadan praktisk Uddannelse maa ifølge Sagens Natur altid blive Hovedsagen. Paa den anden Side vil de Opgaver, Straffuldbyrdelsen nu til Dags søger at løse, saavel som hele Tidens Tendens — »Kundskab er Magt« — gøre det naturligt, at man jævnsides med eller forud for den praktiske Uddannelse lader gaa en theoretisk, der dels paa almindelige Omraader dels — og særlig — paa Fængselsvæsenets Omraade giver Opsynsbetjentene Kundskaber, der kan komme dem til Gode som støttende den praktiske Uddannelse eller i det Hele tjene til at højne deres eget Syn paa deres Opgave. I skandinaviske Lande vil man kunne gaa ud fra, at Aspiranterne i Almindelighed er i Besiddelse af ret gode Skolekundskaber, og der vil da — ved Siden af de Emner, som de 3 foreliggende Lærebøger beskæftiger sig med — formentlig kun være særlig Trang til en Gennemgang af Samfundskundskab, Hovedpunkter i Læren om Sindssygdomme, noget Hygiejne og almindelig Samaritergerning.

I den foreliggende Bog af V. A-t. findes en kort, men oplysende Indledning om Straffen som Samfundets Opgave i Modsætning til de ældre Tiders primitive Tilstand (Hævn), og om de forskellige Straffetheorier, hvorefter følger en Fremstilling af Straffeprocessen, Betingelserne for Anvendelse af Varetægtsarrest samt Fængselsvæsenets og Domstolenes Organisation. Den midterste Del af Bogen ofres paa en Fremstilling i store Træk af den svenske Straffelovs almindelige og specielle Del med Fremhævelse af særlige Emner saasom Mindreaariges og Sindsyges Strafbarhed, betinget Straffedom, Tilbagefald m. m. Efter nogle Bemærkninger om Løsgænger og Betleri og den særlig svenske »nöjdförklaring« gives nogle Hovedtræk af Straffuldbyrdelsen — Bespisning, Besøg, Brevveksling, Arbejdspligt, Arbejdsindkomst, Undervisning, Disciplin m. m. Bogens sidste 2 smaa Afsnit omhandler Benaadning, betinget Løsladelse og Virksomheder til Gavn og Støtte for Fanger efter Løsladelsen. At alt maa være i korte Træk siger sig selv, men forbavsende meget Stof er det lykkedes at sam-

mentrænge i Bogen, uden at denne dog virker trættende ved Læsningen. Det er i det Hele en instruktiv lille Bog, der ogsaa med Udbytte kan læses af andre end dem, for hvem den særlig er beregnet.

Lignende Bemærkninger kan i Virkeligheden gøres om den danske Lærebog for Opsynsbetjente. Stoffet er her væsentlig det samme om end Ordningen af dette er noget anderledes, og Fremstillingen paa enkelte Punkter udførligere. Særlig fremhæves Udviklingen om Reglerne for Fuldbyrdelsen af Strafarbejde med kortfattede historiske Oplysninger om Fængselsvæsenet herhjemme og i Udlandet. Ogsaa om de forskellige Systemer for Arbejdsdrift (Entreprensesystemet ctr. Statsdrift) findes i den danske Bog en kort men klar og systematisk Fremstilling. Endelig finder man her en udførlig Redegørelse for »Børneloven« og de Emner som knytter sig dertil. At begge de omtalte Bøger er vel egnede til at tjene som Grundlag for Undervisningen af Betjentene paa de paagældende Omraader, er der sikkert ikke Tvivl om. Har Betjenten end ikke i det daglige Liv Brug for al »Juraen«, vil Tilegnelsen af disse Bøger dog give ham en Ballast i hans daglige Gerning, som er af utvivlsom Værdi for ham personlig og derigennem for hans Tjeneste.

Vi kommer da sluttelig til Pastor Aug. Wirén's Bog, der er af en noget anden Art. Bogens Hovedafsnit optages af en udmærket historisk Skildring af Fængselsvæsenets Udvikling fra de ældste Tider i alle Hovedlandene (Amerika, England, Tyskland og — selvfølgelig — Sverige). Men i Bogens første Trediedel findes desuden en Fremstilling af de forskellige Tidens og Kulturtilstandes skiftende Opfattelse af Forbrydelsens Begreb, af de individuelle og sociale Aarsager til Forbrydelsen samt af Forsøgene paa en Klassificering af Forbryderne. Slutningen af Bogen optages af et Afsnit om »fångvårdens uppgifter«, hvor der — delvis med Citater fra Dr. Krohne's »Lehrbuch der Gefängnis-kunde« — gøres lærerige Bemærkninger om Funktionærernes Optræden overfor Fangerne baade i Almindelighed og ved Cellebesøg, om Betydningen og Formaålet med sjælelig Forsorg og Skoleundervisning, om Fængselsfunktionærernes Uddannelse, Arbejdsvæsen, Disciplinærstraf m. m. Bogen, der fylder 91 Sider, læses med største Interesse fra først til sidst; hele Tiden har man Følelsen af, at en Mand, hvem disse Emner alvorligt ligger paa Hjerte, taler gennem

Ordene. Der røbes virkelig Medfølelse med Fangerne, uden at Forfatteren paa noget Punkt forfalder til falsk Humanitet eller Føleri; han har med den alvorlige og forstaaende Grundtone, der præger hans Ord, Bud til enhver Fængselsmand, og man vil ikke læse Bogen uden at modtage en kraftig Impuls til at stræbe efter at naa et Stykke hen imod det opstillede Ideal. Skønt vi paa Dansk har en udmærket Gengivelse af Fliegenschmidts Bog om Opsynsgerningen (ved Fængselsinspektør V. From), kan det dog ikke nægtes, at en Bog som Pastor Wirén's beregnet paa danske Forhold og særlig med en god historisk Oversigt over dansk Fængselsvæsen vilde være af allerstørste Interesse og Betydning for Opsynsbetjentene. Stuckenberg's Bog om Fængselsvæsenet i Danmark egner sig absolut ikke til Selvstudium for Betjente.

Erik Kampmann.
